

Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL)
Dhr. Em. prof. dr. A.N. van der Zande
Postbus 20906
2500 EX 'S-GRAVENHAGE

Datum
19 januari 2024
Kenmerk
TLE/U202400006
Telefoon
06 27548416
Bijlage(n)
1

Aanbieding Agenda Natuurinclusief 2.0

Geachte heer van der Zande,

Op 3 november 2023 j.l. heeft u een brief aan VNG-voorzitter Sharon Dijksma gestuurd om de Agenda 2.0 aan te bieden. Deze brief is in goede orde ontvangen en de afgelopen weken bestuurlijk afgestemd binnen de VNG governance. Hierbij bieden wij onze reactie daarom graag via deze brief aan u aan. Deze reactie wordt ook gedeeld met de mede-koepels, onze leden en natuurlijk de organisatie van de Agenda.

VNG Reactie op de Agenda Natuurinclusief

De VNG heeft met interesse de Agenda Natuurinclusief 2.0 ontvangen en gelezen. Vanuit gemeenten delen en onderschrijven we het belang van een omslag naar een natuurinclusieve samenleving. Voor gemeenten is het versterken van de natuur (het groen) belangrijk voor thema's als klimaatadaptatie, een gezonde leefomgeving en leefbaarheid en het behoud van biodiversiteit. Gemeenten zijn (mede)verantwoordelijk voor de woon-, werk- en leefomgeving van haar bewoners en bezoekers. Zaken zoals gezondheid, welvaart en welzijn zijn haar prioriteiten. Een natuurinclusieve samenleving draagt bij aan deze prioriteiten én aan de beleidsopgaven die vanuit het rijk en de Europese Unie op gemeenten afkomen. Denk hierbij aan Water en Bodem Sturend, de EU Verordening Natuurherstel of het VN Verdrag van Montréal. Gemeenten herkennen de benodigde transitie die beschreven worden in de Agenda Natuurinclusief. De Agenda kan hierbij dienen als een vliegwiel en een belangrijke aanjaagfunctie om deze transitie verder vorm te geven met alle betrokken partijen. De VNG ziet dit als een positieve ontwikkeling.

Complexiteit van de opgave

Tegelijkertijd herkent de VNG dat de beweging naar een natuurinclusieve samenleving complex is. Het vraagt om domein overstijgende samenwerking en een integrale aanpak met andere maatschappelijke opgaven. Gemeenten ervaren dagelijks het spanningsveld tussen verschillende

opgaven omdat deze op lokaal niveau goed zichtbaar worden. Op wijkniveau wordt dit blootgesteld in bijvoorbeeld de isolatieopgave, waarbij verplichtingen uit de Wet Natuurbescherming botsen met de doelstellingen van de energietransitie. Wanneer wordt gekeken op regionaal niveau komt dit terug bij bijvoorbeeld botsende ruimteclaims binnen de NOVEX of het NPLG, waarbij prioriteiten gemaakt moeten worden die óók in verhouding staan met opgaven in het omliggende gebied.

Gemeenten zetten al allerlei stappen als het gaat om natuur inclusief. Voorbeelden hiervan zijn het toewerken naar groenblauwe dooradering, het vergroenen van wijken, het experimenteren met een puntensysteem voor natuur inclusief bouwen. Gemeenten voelen op veel terreinen de urgentie om te acteren om toe te werken naar een natuurinclusieve samenleving. Met de Agenda 2.0 is een “tweede stap” gezet met in het in kaart brengen van benodigde acties in verschillende domeinen die nodig zijn om de beweging van natuur inclusief in gang te zetten. Daarin ziet de VNG dat het van belang is om in de komende periode deze acties concreter te maken en verder uit te werken of aan te scherpen. Daarbij is integraliteit met reeds lopende rijksprogramma's vooral van essentieel belang. Op die manier wordt ook duidelijk waar en wanneer VNG haar input kan leveren voor de zaken die gemeenten raken.

Integraliteit van de oplossing

Om te komen tot een natuurinclusieve samenleving ziet de VNG vooral ook het belang dat er op een eenduidige manier aan doelen wordt gewerkt. Het is belangrijk dat verschillende programma's goed op elkaar aangehaakt zijn, zodat op die manier de effectiviteit en efficiëntie van programma's wordt bevorderd. Denk bijvoorbeeld aan de behoefte om via data en monitoring op een gestroomlijnde wijze en via gestandaardiseerde processen te kunnen werken aan natuurbehoud en herstel. Deze onderwerpen komen nu terug in onder andere de Agenda Natuurinclusief, de EU Verordening Natuurherstel en het VN Verdrag van Montréal. Het is wenselijk dat deze programma's zoveel mogelijk op elkaar aansluiten. Regie en coördinatie vanuit het rijk is nodig om te borgen dat capaciteit, kennis, ervaring en financiën van de lopende trajecten elkaar ondersteunen.

Juist omdat de transitie complex is, meent VNG dat het rijk de regie en coördinatie moet pakken in de verdere vervolgstappen van de Agenda. Momenteel lopen een aantal rijkstrajecten en -programma's die een transitie naar een natuurinclusieve samenleving kunnen ondersteunen. Denk aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied, Groen in en om de Stad, Basiskwaliteit Natuur en Water en Bodem Sturend. Hetzelfde geldt voor rijksprogramma's waarbij het van belang is dat die programma's aansluiten op de Agenda natuur(inclusief) en visa versa, zoals de woningbouwopgave, ruimtelijke opgaven en de energietransitie. De VNG pleit ervoor dat het rijk duidelijkheid gaat bieden hoe zij aan de slag gaat met natuurinclusiviteit, ook binnen deze lopende programma's, zodat ook besluitvorming met de medeoverheden goed georganiseerd kan worden. Naast nationale regie is uitvoering op regionaal niveau van groot belang. Juist op lokaal en regionaal niveau komen allerlei opgaven samen, die domein overstijgend zijn. Daarom adviseert de VNG goed te kijken hoe de Agenda aansluiting kan vinden met trajecten zoals 'Elke Regio Telt', NPLG, NOVEX, RES, om daarmee ook recht te doen aan de gebiedsspecifieke context.

Besluitvorming op de daarvoor bestemde overlegtafels

Zoals eerder beschreven lopen er vanuit het rijk, maar ook via provincies, waterschappen en gemeenten, veel programma's die werken aan natuurherstel. Hiervoor zijn bepaalde overlegstructuren in gebruik genomen. Naarmate de urgentie van vraagstukken toeneemt én het aantal opgaven toeneemt, neemt ook het aantal overlegstructuren toe.

De VNG verwacht, in het kader van regie vanuit het rijk, dat de VNG tijds wordt geïnformeerd wanneer ontwikkelingen gaande zijn die van invloed zijn op de lokale context en de bevoegdheid en rol van gemeenten. Omdat de Agenda Natuurinclusief vooralsnog geen overheidsprogramma is, moeten voorgestelde beleidswijzigingen vanuit de Agenda via de daarvoor bestemde interbestuurlijke overlegtafels en overheidsstructuren vanuit het rijk geagendeerd worden. Voor bijvoorbeeld het domein bouw ziet de VNG graag dat besluitvorming via DO VRO en BO VRO loopt.

Om een bijdrage te kunnen leveren is het van belang dat VNG aan de start van deze processen geïnformeerd wordt over beoogde doelstellingen en de benodigde bijdrage. Daarmee wordt verder geborgd dat maatregelen die worden aangedragen uitvoerbaar zijn of dat beleidsvoorstellen van belang voor gemeenten juridisch houdbaar zijn. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld het voorstel om biodiversiteit vast te leggen in het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (bbl), waar op dit moment geen juridische grondslag voor lijkt te zijn.

Rol van de VNG

Vanwege de breedte en integraliteit van de Agenda Natuurinclusief 2.0 ziet de VNG dat veel maatregelen en acties van invloed zijn op gemeenten. In afwachting van een reactie en gecoördineerde aanpak van het rijk werkt VNG nu al aan netwerkversterking en kennisdeling ten behoeve van de verschillende natuurdossiers. Dit wordt mede gedaan via het opgerichte Gemeentelijk Netwerk Natuur en Groen. Daarnaast werkt VNG aan verdere positionering en standpuntbepaling op onderwerpen met betrekking tot natuur en groen. Bij het vormgeven hiervan is het van belang aan te kunnen sluiten en/of gebruik te kunnen maken van de trajecten die vanuit het rijk en EU worden gestart. Een omslag naar een natuurinclusieve samenleving draagt bij aan de opgaven waar we in Nederland op velerlei terreinen voor staan. Dit heeft ook onlosmakelijk raakvlakken met gemeenten en het gemeentelijk beleid. VNG en gemeenten leveren dan ook graag bij aan deze transitie.

We volgen de ontwikkelingen rondom mogelijke verankering van de Agenda 2.0 met belangstelling en houden op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau contact met het programmabureau van de Agenda in voorbereiding op het voorziene bestuurlijk overleg.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Albert Vermuë

Directeur Leefomgeving